

Bliżej natury¹

**Irena Boreczko-Aksiucik, Halina Mielko,
Halina Kowalska, Marzena Sienkiewicz,
Tomasz Włodarczyk²**

Położenie naszej szkoły w pobliżu łąk, ogródków działkowych oraz akwenów wodnych, które nazwaliśmy *Stawami Marczukowskimi* daje wiele możliwości realizacji programu ekologicznego, realizującego m.in. ścieżki edukacyjne – ekologiczną i regionalną. Warunki te pozwalają na obserwacje, badania i ocenę ekosystemu lądowego i wodnego.

Wyszliśmy z założenia, że poznając przyrodę w sposób bezpośredni, aktywny i uczestniczący dzieci lepiej rozumieją podstawowe prawa nią rządzące, poznają współzależności występujące w tym świecie, dostrzegają czynniki sprzyjające i zagrażające rozwojowi przyrody.

Z ankiety „Jaka jest nasza szkoła?” wynikało, że uczniowie klas młodszych mają więcej okazji do bezpośredniego kontaktu z przyrodą podczas wycieczek organizowanych przez nauczycieli nauczania zintegrowanego. Natomiast w klasach IV-VI taka organizacja pracy wykorzystywana jest rzadko albo w ogóle.

Opis projektów uczniowskich

Projekt *Bliżej natury* został wprowadzony i zatwierdzony w Szkole Podstawowej Nr 29 w Białymstoku w roku szkolnym 2002/2003. Podczas pracy nad projektem realizowaliśmy ścieżki edukacyjne – ekologiczną, regionalną, prozdrowotną, czytelniczną i medialną. Poprzez bezpośredni kontakt z przyrodą oddziałujemy na wrażenia estetyczne i uczucia dzieci. Poznawanie świata roślin i zwierząt, przyswajanie wiadomości na temat ich życia, wzbudza stosunek uczuciowy i wywołuje gotowość do chronienia wszystkiego, co żywe. W ten sposób w edukacji naturalnie pojawiają się elementy ochrony naturalnego środowiska. Poznając przyrodę i podstawowe prawa nią rządzące, dziecko poznaje współzależności występujące w tym świecie, dostrzega czynniki sprzyjające i zagrażające rozwojowi przyrody. Okres szkolny w życiu dziecka to czas kształ-

¹ Projekt „Bliżej natury” był realizowany w Szkole Podstawowej Nr 29 w Białymstoku w roku szkolnym 2002/2003 w ramach akcji „Szkoła z klasą”. Jest on pierwszym etapem zadania „Świat wokół nas. Ziemia i życie” realizowanego w projekcie „Bądźmy twórcami świata na TAK”.

² Koordynatorem zespołu jest Irena Boreczko-Aksiucik – nauczyciel przyrody. Halina Mielko jest nauczycielem nauczania zintegrowanego, Halina Kowalska – nauczycielem-wychowawcą świetlicy szkolnej, Marzena Sienkiewicz – nauczycielem języka polskiego, Tomasz Włodarczyk – nauczycielem informatyki.

towania się właściwych postaw i przekonań. Zadaniem edukacji jest kształtowanie postawy proekologicznej i przekonania, że człowiek nie tylko niszczy przyrodę, ale może ją również uratować. Edukację ekologiczną należy rozpoczynać już od najmłodszych lat. Dzieci mogą być pełnowartościowymi partnerami dorosłych w walce o ochronę środowiska. Są one bowiem baczными obserwatorami tego wszystkiego, co się wokół nich dzieje. Należy dać im tylko szansę, a wyrośnie z nich pokolenie, które umiejętnie będzie korzystało z darów ziemi i rozwijającej się cywilizacji.

Jaki był temat projektu i kto go realizował?

Projekt *Bliżej natury* – realizowany był w ramach zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych, indywidualnie i pod opieką nauczyciela, w obrębie danej klasy. Adresatami były dzieci klas IV-V uczęszczające do SP Nr 29, ich rodzice oraz wychowawcy klas.

Treści zawarte w projekcie są zgodne z treściami ścieżek edukacyjnych zawartymi w *Podstawie programowej...*. Skupione są one wokół następujących zagadnień:

WODA,
POWIETRZE,
GLEBA,
ROŚLINY I ZWIERZĘTA,
„JESTEM CZĘŚCIĄ PRZYRODY, CZUJE SIĘ ZA NIĄ ODPOWIEDZIALNY”.

Poszczególne zagadnienia były realizowane na lekcjach przyrody i zajęciach pozalekcyjnych w dowolnej kolejności i modyfikowane przez nauczyciela.

Treści nauczania są ułożone w sposób spiralny, co oznacza, że będą się one powtarzać kilkakrotnie w kolejnych grupach, na różnych poziomach nauczania umożliwiając dziecku poszerzenie i pogłębienie wiadomości i umiejętności zgodnie ze wzrastającymi możliwościami intelektualno-percepcyjnymi. Dobierane są w taki sposób, aby były ciekawe, pobudzały do myślenia, poszukiwania a przede wszystkim działania. Poziom trudności treści programowych jest na miarę wieku dzieci (10-13 lat). Realizowane zagadnienia łączą teorię z praktyką i dotyczą najbliższego środowiska, a więc domu, podwórka, szkoły, dzielnicy, miasta i okolicy. Na poszczególnych poziomach nauczania projekt będzie się różnił stopniem trudności, objętością zagadnień i zakresem osiągniętych umiejętności.

Realizacja tego typu projektów to nie tylko sposób na zdrowe środowisko, ale także na zintegrowanie życia rodzinnego, atrakcyjne spędzanie czasu wolnego, ale przede wszystkim ukształtowanie poczucia własnej wartości i własnych możliwości. **Nadrzędnym celem projektu** jest kształtowanie mądrego i umiejętnego współżycia z przyrodą, rozwijanie poczucia troski i odpowiedzialności za obecną i przyszłą jakość życia na ziemi.

A ponadto:

- Kształtowanie przyjaznych naturze postaw pozwalających rozwijać się dziecku zgodnie z prawami, jakie dała mu natura.

- Nabywanie przekonania, że woda i powietrze są czynnikami niezbędnymi dla życia na ziemi.
- Uświadomienie dzieciom konieczności ochrony przyrody (roślin, zwierząt) dla dobra człowieka.
- Nauka ekologicznego życia we własnym środowisku.
- Uzmysłowanie dzieciom, że troska o przyrodę jest troską o nas samych i nasze życie.
- Aktywne obcowanie z przyrodą poprzez zabawy, spacer, wycieczki, obserwacje, doświadczenia i działanie w środowisku.

Czego projekt dotyczył?

Projekt dotyczył realizacji celów szczegółowych zawartych w programie edukacyjnym *Blżej natury*. Cele szczegółowe w obrębie treści programowych związanych z obszarem tematycznym **Woda** to: aktywne spędzanie czasu nad wodą, promowanie zdrowego wypoczynku, troska o czystość terenu rekreacyjnego. Treści programowe skupiały się wokół „Wypoczynku nad Stawami Marcukowskimi” – atrakcją turystyczną naszej dzielnicy Marcuk.

Obszar tematyczny **Powietrze** realizowany był w celu nabywania przeświadczenia, że powietrze jest wszechobecne i niezbędne do życia – stąd treści programowe skupiały się wokół zagadnień: *Powietrze wokół nas – tlen* i *Zanieczyszczenia powietrza* – dymy z kominów, spaliny, kurz i pył.

Poprzez poznanie własności piasku, gliny, ziemi ogrodowej i mułu dzieci dowiedziały się, *jaka gleba potrzebna jest do wzrostu roślin*. W tym obszarze tematycznym treści skupiły się wokół tematu „Pracownicze ogródki działkowe” i stąd dzieci poznały istotę i znaczenie małych upraw ekologicznych.

Obszar tematyczny **Rośliny i zwierzęta** zawarty został w treściach programowych *Stawy Marcukowskie* – *w jaki sposób możemy je ocalić i chronić?* Celem realizacji tych treści było poznanie gatunków i grup roślin funkcjonujących w środowisku wodnym oraz uświadomienie zależności między człowiekiem a światem roślin i zwierząt. Przy tej okazji zrealizowano treści dotyczące roślin i zwierząt wodnych objętych ochroną gatunkową.

Obszar *Jestem częścią przyrody, czuję się za nią odpowiedzialny* w obrębie treści programowych *Aktywny wypoczynek – ruch na świeżym powietrzu* miał na celu promowanie aktywnego stylu życia oraz dostrzeganie związku między aktywnym wypoczynkiem a zdrowiem. Treści *Czy z hałasem należy walczyć?* – miały na celu unikanie hałasu i miejsc, które są jego źródłem. *Jak żyć ekologicznie we własnym domu?* – segregowanie odpadów miało na celu kształtowanie nawyków proekologicznych oraz rozumienia konieczności sortowania odpadów wytwarzanych przez człowieka.

W związku z realizacją ww. obszarów edukacyjnych dziecko objęte programem edukacji ekologicznej:

- wie, jakie znaczenie dla utrzymania życia na ziemi ma woda;
- posiada wiadomości o świecie roślin i zwierząt wodnych w najbliższej okolicy;
- wie, w jaki sposób należy pomagać zwierzętom podczas zimy;

- zna właściwości piasku, gliny, ziemi ogrodowej, mułu, żwiru i wody;
- zna, rozumie i stosuje zasady ekologicznego życia na co dzień;
- wie, jak należy chronić przyrodę.

Jakie pytania lub hipotezy badawcze uczniowie postawili?

Podstawowym pytaniem, jakie postawili sobie uczniowie: *Co to znaczy poznawać przyrodę najbliższej okolicy?* Aby przygotować uczniów do odpowiedzi na nie nauczyciel na lekcji przyrody przypomniał etapy naukowego poznawania, tzn.

- obserwowanie,
- szukanie wyjaśnień,
- badanie,
- analizowanie wyników,
- ustalenie wniosków.

Tak postawione pytanie wymagało uszczegółowienia. Najpierw zadaliśmy więc pytanie szczegółowe:

Czy pierwszy etap poznawania przyrody, tzn. obserwowanie (obserwacja bezpośrednia, uczestnicząca) wystarczy, aby ustalić wnioski? Obszarem działań i penetracji, ale przede wszystkim obserwacji była okolica dzielnicy Marczuk poznana przez dzieci podczas wycieczek na lekcjach przyrody. Dzieci mieszkające w okolicy stwierdziły, że znają tę dzielnicę i nic nie jest im obce, więc zapewne do niektórych wniosków można dojść, nie wychodząc z klasy.

Pierwsze lekcje związane z projektem odbywały się w listopadzie, grudniu i styczniu.

Ciekawość poznawcza dzieci doprowadziła do tego, że w dyskusji pojawiły się kolejne pytania szczegółowe:

- *Czy w pobliżu szkoły znajduje się jakiś ciekawy obiekt?*
- *W jaki sposób najszybciej dotrzeć do celu?*
- *Co się dzieje zimą na terenie pracowniczych ogródków działkowych?*
- *Jakie zabudowania znajdują się na trasie wycieczki?*
- *Jak wyglądają Stawy Marczukowskie zimą?*
- *Czy widoczna jest wtedy roślinność wodna?*
- *Jakie ptaki zasiedlają staw zimą?*
- *Jakie zwierzęta zamieszkują stawy i obszar wokół nich?*
- *Na jakie osobliwości należy zwrócić uwagę zimą, będąc nad tym akwenem?*
- *Jak uchwycić zmiany zachodzące zimą i wiosną nad Stawami.*

Hipotezy sformułowane do postawionych przez uczniów pytań typu *przypuszczam, że...* nie były oryginalne, ograniczyły się do hipotezy jednego typu, np.: *Przypuszczam, że w okolicy Stawów Marczukowskich i na stawach życie zimą zamarło, nic się tam nie dzieje, staw jest skuty lodem.*

Obserwacje poczynione podczas wycieczki dostarczyły uczniom bardzo dużej wiedzy i po ich zakończeniu pojawiły się następujące pytania:

- *Co to znaczy użytek ekologiczny?*
- *Ślady jakich zwierząt były na śniegu przy stawie?*
- *Dlaczego przez wyrwę w grobli przepływa woda mimo niskiej temperatury?*

Na większość pytań znaleziono odpowiedź podczas wiosennych obserwacji, które odbyły się na lekcjach przyrody w kl. IV i V w miesiącu maju 2003 r.

W jaki sposób uczniowie poszukiwali odpowiedzi na pytania lub weryfikowali postawione hipotezy?

Uczniowie zaangażowani w realizację projektu zweryfikowali swoje hipotezy. Stwierdzili, że poszukiwanie informacji (odpowiedzi na pytania) jest trudne, pracochłonne i czasochłonne. Sama obserwacja nie wystarczy, by ustalić wnioski.

Opracowania faktograficzne w formie albumów wymagały uzupełnienia o wiadomości wzięte z planów Białegostoku, map hydrologicznych lub topograficznych, wyszukiwane na stronie internetowej miasta, informacje uzyskane podczas wywiadów z rodzicami, dziadkami, sąsiadami, znawcami tematu. Przytoczę fragment opracowania Damiana (kl. Vc), sorządzonego na podstawie wywiadów:

Staw znajdujący się przy ul. Marczukowskiej powstał poprzez spiętrzenie wody na rzeczce Bażantarce. Kiedyś były to dwa stawy, ale pod koniec lat siedemdziesiątych spuszczano z nich wodę, aby oczyścić ich dno z liści i mułu. W rezultacie oczyszczono tylko mniejszy z dwóch stawów i napełniono go wodą. Drugi – większy staw – pozostał bez wody i do dzisiejszego dnia zarósł całkowicie trzciną, co jest sukcesją. Podczas zimy, gdy temperatura spada poniżej zera, staw pokrywa się lodem.

Opisy Stawów Marczukowskich zimą i wiosną w postaci podpisów pod fotografiami lub w wypowiedziach słownych, tj. listach bądź sprawozdaniach były różnorodne i oryginalne.

W nich również można odnaleźć odpowiedzi na niektóre pytania. Oto wybrane fragmenty z listu Wioletty (kl. IVa):

Dwa tygodnie temu byłam z klasą na wycieczce nad Stawami Marczukowskimi. Chcę Ci o nich napisać parę słów. Są to dwa stawy połączone małym strumyczkiem. Ich brzegi porastają gęste zarośla. Był wtedy duży mróz i leżał śnieg. Woda w jednym ze stawów była skuta lodem, w drugim zaś tylko częściowo i pływały w nim kaczki. Przed stawami znajdowała się tablica o zakazie niszczenia roślin. Z wycieczki wróciliśmy trochę zmarznięci, ale zadowoleni. Gdy przyjedziesz do mnie wybierzemy się tam razem.

Z listu Izy:

...Stoi tam żółta tabliczka z napisem: „Użytek ekologiczny niszczenie i wypalanie roślin surowo wzbronione, własność PKP”. Trzcina porasta brzegi stawów, jest tam bardzo dużo drzew. Na jednym brzegu znajduje się mała zapora, która reguluje poziom wody. Przez staw przepływa mała rzeczka. Czasem przylatują tam kaczki. Po jednej stronie stawu są wykopane małe nory. Staw jest bardzo duży, niestety, leżą tam różne śmieci i butelki.

Nauczycielom spodobał się wiersz Eweliny z klasy IVa pt. *Ekologia*:

*Ekologia jest wspaniała,
jest nią nawet pszczołka mała,
nawet kwiaty i owoce,
wszystkie dni i wszystkie noce.
Jest nią nawet listek mały,
kropla rosy, wszystkie trawy.
Wszystkie rzeczki i jeziora
i ta nawet z drzewa kora.
Więc pamiętaj o tym zawsze,
nie zapomnij, to jest ważne!*

Do jakich wniosków doszli uczniowie?

Uczniowie po wycieczkach stwierdzili, że hipoteza dotycząca zimy, jako okresie stagnacji, wypoczynku, zamierania życia jest niepoprawna i doszli do wniosku, że Stawy Marczukowskie – nawet zimą – tętnią życiem.

Uczniowie biorący udział w projekcie *Stawy Marczukowskie zimą i wiosną* zaprezentowali wysoki poziom, zarówno przygotowania, jak i opracowania projektu. Oto przykład opracowania faktograficznego Natalki (kl. Vc):

Staw – stojąca woda, która może być spuszczana i napełniana. Stawy służą głównie do hodowli ryb.

Na terenie planowanego Parku w dolinie Bażantarki, poniżej ul. Marczukowskiej, tuż przy prawym brzegu koryta, wybudowano cztery małe stawy o łącznej powierzchni 0,08 ha do przydomowej hodowli ryb. Są one wgłębione w ziemię i zasilane wodami podziemnymi. Stawy są własnością PKP.

Powyżej znajduje się całkowicie zarośnięty i wypłycony mały staw prywatny, a 100 m na północny-wschód od stawu I bardzo mała (10 m. X 65 m) sadzawka. Staw I był wykorzystywany przez PKP do zaopatrzenia w wodę stacji Białystok Centralny dla celów trakcyjnych, pobierano z niego 1850m³ na dobę. Pod koniec lat 70. zrezygnowano z poboru, ponieważ kolej przeszła na trakcję elektryczną. Od kilkunastu lat stawy II i III są nieczynne i zarosły roślinnością wodną. Ostatnią próbę ich odbudowy podjęto na początku lat 80. Nie została ona jednak zrealizowana. Obecnie napełniony jest staw I, do którego wpada Bażantarka korytem o głębokości ok. 1 m tuż poniżej ulicy Hetmańskiej i 0,7 m w dalszym biegu. W korycie zachodzi intensywny proces akumulacji rumowiska. Bażantarka wpada do stawu I, z niego zaś przez wyrwę w grobli do nieczynnego stawu II. Obecnie jest on całkowicie zniszczony. Decydujący wpływ na stosunki wodne obszaru planowanego parku, a zwłaszcza jego ekosystemów podmokłych wywierają opady, bezpośrednio lub pośrednio przez zasilanie wód podziemnych.

	Staw I	Staw II
Powierzchnia (ha)	0,59	1,00
Pojemność (m ³)	8500	17600
Głębokość (m)	1,4	1,8
Rzędna piętrzenia (m. n.p.m.)	123,87	123,87

Według własnych obliczeń autora staw III na powierzchnię 0,26 ha, staw prywatny 0,12 ha, a sadzawka 0,06 ha. Teren ten jest objęty szczególną ochroną ekologiczną.

Bardzo trafnym okazał się pomysł uchwycenia zmian zachodzących na stawami wiosną (te same ujęcia, co na fotografiach zimowych), ponieważ pozwolił on na dokładny opis obiektów, zjawisk, stanów, a przede wszystkim w przyszłości będzie doskonałą pomocą naukową, do której zawsze będzie można sięgnąć.

W jaki sposób i komu uczniowie zaprezentowali swoje projekty?

Uczniowie przedstawili swoje projekty na forum szkoły poprzez:

- a) prezentację inscenizacji pt. „Eko-Kapturek” dla wszystkich dzieci naszej szkoły z klas 1-3 oraz grupy „0” z Przedszkola Samorządowego Nr 29 w Białymstoku podczas uroczystości z okazji Światowego Dnia Ziemi, która odbyła się w naszej świetlicy 24 kwietnia 2003 r.;
- b) wykonanie gazetki o tematyce ekologicznej i zaprezentowanie jej w świetlicy szkolnej;
- c) prezentację na korytarzu szkolnym prac konkursowych o tematyce „Las miejscem wypoczynku i mieszkaniem zwierząt”;
- d) uhonorowanie zwycięzców konkursu nagrodami i dyplomami (w świetlicy).

Zdjęcia z uroczystości Światowego Dnia Ziemi można obejrzeć w kronice świetlicy.

Na pierwszym etapie prezentacja odbyła się po przedstawieniu w świetlicy – udział wzięli uczniowie nauczania zintegrowanego. Projekt został zaprezentowany uczniom klas III w czasie spotkania z okazji Dnia Książki. Pierwszym punktem programu były obchody święta książki, drugim prezentacja naszego programu.

Uczniowie klasy Va i Vc zaprezentowali swoje projekty w dniu 31 V z okazji święta szkoły. We współpracy z nauczycielami przygotowali wystawkę pt: *Blżej natury*. Wystawiono opracowania faktograficzne następujących uczniów z kl. Vc: Kasi i Piotra Michałowskich, Dominiki Wojszko, Natalki Trusewicz, Alicji Gałażewicz, Damiana Kotowicza, Adama Pasyńczuka oraz uczniów kl. Va Ewy Józwiuk i Beaty Borowskiej, a także Natalki Oświecińskiej i Izabeli Włodarczyk z kl. IVa. Autorami pozostałych prac w formie wypowiedzi pisemnych (projekt realizowany był w korelacji z językiem polskim) są: Damian Kotowicz, Sebastian Manias i Damian Borys – Vc, Paweł Zaremba, Martyna Wierzbica, Jakub Kardasz, Ewelina Cybulko, Amina Bouali, Marlena Bojaryn z kl. IVa oraz Agnieszka Dziakowska – Va.

Co uczniowie sądzą o pracy nad projektami badawczymi?

Uczniowie entuzjastycznie przyjęli inscenizację „Eko-Kapturek”. Zadawali ciekawe pytania dotyczące problemów podjętych w przedstawieniu. Starali się też odpowiadać na postawione pytania. Mogli się wypowiedzieć także plastycznie, przygotowując pracę na konkurs „Las miejscem wypoczynku i mieszkaniem zwierząt”. Oto wypowiedzi dzieci dotyczące projektu „Chrońmy przyrodę”.

Karolina, lat 11 (nie brała udziału w projekcie)

To bardzo dobry pomysł, aby mówić o ochronie przyrody, bo na świecie jest coraz więcej śmieci, brudu. Należy przypominać i dzieciom, i dorosłym, aby dbali o swoją planetę.

Dominika, lat 8 (brała udział w projekcie)

Z przedstawienia „Eko-Kapturek” dowiedziałam się, że nie można zanieczyszczać środowiska i, że musimy pomagać zwierzętom. Nie należy płoszyć zwierząt. Nie można zanieczyszczać lasów, łąk i pól, bo wtedy niszczymy środowisko życia zwierząt.

Justyna, 10 lat (nie brała udziału w projekcie)

Dzięki przedstawieniu rozumiałam, że bardzo ważne jest szanowanie środowiska, w którym żyjemy, bo jak nie będziemy tego robić, to niedługo cała planeta zostanie zasypana śmieciami i nie będzie ani jednego czystego kawałka ziemi, jeziora czy rzeki.

A oto kilka wypowiedzi dotyczących projektu „Poznajemy najbliższe okolice”:

Bardzo podobała mi się wycieczka nad Stawy Marczukowskie. Mogliśmy tam poczuć się jak nad jeziorami. Tylko te jeżdżące samochody!

Ewelina

Lubię coś nowego. Osiedle Słoneczny Stok nie jest znane wszystkim z naszej szkoły. Byłam tam kiedyś na wycieczce rowerowej z tatą, ale nie dowiedziałem się od niego niczego. Rozmowy z wędkarzami były bardzo ciekawe.

Marika

To, co uczniowie zaprezentowali nam o Stawach Marczukowskich było ogromnie ciekawe. Opowiedziałem rodzicom w domu o stawach, roślinności i zwierzętach tam żyjących. Teraz tam pojedziemy!

Kinga

Informacje zwrotne od uczniów, rodziców i nauczycieli otrzymamy po opracowaniu wyników ankiety, która dotyczyła wpływu realizacji projektu na zachowania ekologiczne dzieci. Podstawą oceny realizacji projektu są również wywiady i rozmowy z rodzicami, zwiedzającymi wystawę i dorosłymi uczestnikami uroczystości z okazji Dnia Szkoły (31 maja 2003 r.).

SP Nr 29 jest szkołą małą (po 3 oddziały, na każdym poziomie), dlatego też po pierwszej naradzie nauczyciele uczestniczący w realizacji zadania dokonali wyboru, a następnie zaakceptowali trzy z przedstawionych projektów. Postanowiliśmy realizować projekt „Bliżej natury” na poziomie nauczania zintegrowanego w klasie III, klasach IV-VI podczas lekcji przyrody (z wykorzystaniem także treści pięciu edukacyjnych ścieżek międzyprzedmiotowych) oraz w świetlicy, do której uczęszczają dzieci w wieku 6-11 lat.

Zadanie na tym etapie realizacji możemy uznać za zakończone, natomiast warto odnotować fakt, że zarówno dzieci uczestniczące w projekcie, ale i obserwujące poczynania kolegów są zainteresowane jego kontynuowaniem w kolejnych porach roku. W związku z tym nauczyciel przyrody w klasach IV – VI przygotowuje fiszki zadaniowe, które otrzymają zainteresowane dzieci do wykonania w czasie wakacji (w miesiącu VII i VIII).

Uczniowie, uczestnicząc w wycieczkach przyrodniczych, terenowych na lekcjach przyrody dowiedzieli się, że obserwując, a następnie utrwalając zaobserwowane fakty, zjawiska i zależności, można je uchwycić i zatrzymać w kadrze aparatu fotograficznego, a następnie opisać i przedstawić w interesujący sposób. W wyniku ich kreatywnych działań szkolna biblioteka wzbogaciła się o 12 albumów (opracowań faktograficznych).

Wcześniej opracowania te zostały przedstawione i omówione w siedzibie Stowarzyszenia na Rzecz Ekorozwoju AGRO-GROUP (Białystok) zrzeszonego w Polskiej Zielonej Sieci. Zaprezentowano najciekawsze i najbardziej oryginalne albumy – wyłonione przez zwiedzających w dniu Święta Szkoły przez uczniów i rodziców. Za takie uznano opracowania Katarzyny i Piotra Michałowskich, Ewy Józwiuk, Nataliki Trusewicz, Dominiki Wojszko, Alicji Gałazewicz. Mamy nadzieję, że Stowarzyszenie ufunduje nagrody dla wyżej wymienionych autorów.

Przy tej okazji dzieci nauczyły się sposobów fotografowania przyrody, „podglądania przyrody” w najbardziej zaskakujących momentach. Rodzice z reguły uczestniczyli, bądź towarzyszyli dzieciom w nagraniach odgłosów przyrody, bądź rejestrowaniu natężenia hałasu i utrwalaniu odgłosów dochodzących z różnych miejsc wokół Stawów Marczukowskich o różnych porach dnia, a nawet nocy. Okazało się również, co zaskoczyło szefa grupy zadaniowej, że jeden z uczniów klasy VIb – Marcin Zagórski postarał się o nagranie filmowe działań obserwacyjnych i badawczych kolegów z kl. IV i V. W obecnym roku szkolnym z przyczyn organizacyjnych klasy VI nie uczestniczyły w realizacji projektu.

Realizacja projektu „Blżej natury” spowodowała dużą aktywność i kreatywność uczniów. Zaangażowanie uczniów kl. IV w Wojewódzkim Happeningu „Dzień Ziemi 2003” w Kurowie (Narwiański Park Narodowy) było bardzo duże.

Ciekawość poznawcza dzieci i ich kreatywność (szczególnie kl. IV a i c) spowodowały, że wykonały one kilkadziesiąt prac indywidualnych. Niektórzy uczniowie, mimo że brali udział w realizacji projektu szkolnego, zaistnieli także w happeningu. Z około 3500 prac, które napłynęły na konkurs komisje wybrały w kategorii fotograficznej pracę Piotra Sadanowicza – III miejsce oraz Damiana Zakrzewskiego – wyróżnienie. Wyróżnienie otrzymał też Norbert Wiński w kategorii model ziemi „Globus”. Wszyscy wymienieni uczniowie otrzymali cenne nagrody ufundowane przez sponsorów.

Stwierdzamy, że projekt to nie tylko sposób na zdrowe środowisko, ale również na zintegrowanie życia rodzinnego, atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Ponadto jego realizacja zwiększa poczucie własnej wartości i prowadzi do poznania własnych możliwości.